

№34-36 (726-728)

ВЕРЕСЕНЬ
2014 РОКУ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА

ВИДАЄТЬСЯ
З ГРУДНЯ
1993 РОКУ

Мрія побудувати іншу країну

«Майбутнє країни не в політиках чи бізнесменах. Держава має майбутнє лише тоді, коли в неї є наука та є знання». Ці слова пролунали під час розширеного засідання Вченої ради Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, в якому взяв участь президент України 1994-2005 років Леонід Кучма – випускник ДНУ.

Екс-президент наголосив на важливості відновлення військового та промислового потенціалу країни: «Хто міг подумати, що ми з вами доживемо до війни. Чому ми допустили таке у своїй країні? Чому останні виборчі кампанії будувалися на принципі «захід і схід – це різні регіони?» І замість того, щоб об'єднувати, ми весь час штовхаємо ті регіони один проти іншого. І я не заздрю нинішньому Президенту. Сьогодні на його адресу лунає дуже багато критики. Я його опонентам ставлю найпростіше питання: що ви пропонуєте на томісті? І відповіді немає».

Леонід Кучма відзначив роботу, що проводиться для стабілізації ситуації в нашій області: «Дніпропетровщина намагається допомогти не словами, а конкретними справами. Сьогодні відбувається самоідентифікація нації. Люди почали ставити питання: хто я такий, якого роду-племені, яким буде завтрашній день?»

Заступник голови обласної державної адміністрації Борис Філатов, теж випускник ДНУ, зазначив: «Коли повертаєшся до рідного університету, то одразу згадуєш себе – молодого студента, який мріяв побудувати іншу країну».

Б. Філатов представив погляд облдержадміністрації на події в Україні та поточну суспільно-політичну ситуацію і наголосив на тому, що сьогодні люди мають різні настрої та різні погляди. Проте населення єдине в одному – те, що відбувається в Донецькій та Луганській областях, не має повторитися у Дніпропетровській області.

Заступник голови ОДА зазначив: «Ми докладали максимум зусиль для налагодження політичного діалогу. Ми – в середині процесу: надається підтримка армії, будується блок-пости... Всі ви можете бути впевнені, що Дніпропетровська область захищена».

Під час засідання сім студентів фізико-технічного факультету ДНУ отримали іменні стипендії президентського фонду Леоніда Кучми «Україна». До звичайної стипендії вони отримуватимуть додаткові 900 грн на місяць протягом року.

Леонід Кучма привітав стипендіатів, подякував викладачам та вченій раді факультету і сказав: «Мені здається, ви готуєте гідну зміну. І нам не страшно, щоб ця зміна взяла владу в свої руки і зробила те, що ми не зробили».

За матеріалами департаменту інформаційної діяльності та комунікації з громадськістю облдержадміністрації

УКРАЇНА – ЄДИНА КРАЇНА

Шановні педагоги, дорогі учні!

Щиро вітаю вас із початком нового навчального року! 1 вересня завжди було особливим святом. Та, на жаль, цього року в деяких містах перший дзвонок лунатиме на фоні пострілів та ракетних залпів.

Жахіття війни забрало у людей майже все – роботу, домівки, життя рідних і близьких, спокій... Але ніхто і ніколи не зможе забрати в українців віру в себе та рідну країну.

У цьому навчальному році всім нам доведеться вивчити ще одну дуже важливу дисципліну. Це – уроки єдності та людяності. Підтримуйте один іншого! Відкрійте свої серця для добра. Не дайте оселитися в них байдужості та зневірі, а ми подбаємо, щоб трагічні події останніх місяців лягли на сторінки підручників історії і ніколи більше не змогли повторитися.

Щиро бажаю вам міцного здоров'я, невичерпного натхнення, миру у ваших серцях і родах!

Голова обласної державної адміністрації Ігор КОЛОМОЙСЬКИЙ

1 вересня, у День знань, 1009 шкіл Дніпропетровщини гостинно відкрили двері для учнів.

Для 33 тисяч дітлахів Перший дзвоник пролунав уперше

Понад 550 школярів і дошкільнят із анексованого Криму і зони АТО, а також 72 вчителі з Донеччини та Луганщини зустріли свято Першого дзвоника на Дніпропетровщині. Саме тут для близь-

ко сотні маленьких українців зі Сходу України шкільні двері відкрилися вперше. Найбільше учнів навчатимуться у школах Дніпропетровська, Петриківського та Нікопольського районів.

Понад 280 тисяч школярів від першого до одинадцятого класу розпочали навчальний рік з одного уроку «Україна – єдина країна». Учні дізналися, що таке єдність і чому це слово сьогодні набуло особливого значення. Урок започаткує цикл патріотичних дисциплін. Крім

НАПЕРЕДОДНІ ДНЯ ЗНАНЬ ВІДЗНАЧИЛИ КРАЩИХ ПЕДАГОГІВ

За високий рівень підготовки дітей до всеукраїнських і міжнародних олімпіад і конкурсів, а також за комплексний розвиток дошкільників у дитсадках тридцять шість педагогічних працівників області нагороджені Почесними грамотами.

Пам'ятний подарунок до дня народження – наречний годинник – отримав директор обласного еколо-натуралистичного центру дітей та учнівської молоді Юрій Педан.

«Здобутки наших школярів – це гордість Дніпропетровщини. Дитячі таланти може розкрити лише по-справжньому талановитий педагог. Сьогодні ми відзначаємо тих, хто зробив у цю справу найвагоміші внески. Сподіваємося, що наступний навчальний рік буде ще більш плідним як для школярів, так і для їхніх вчителів», – зазначив перший заступник голови облдержадміністрації Анатолій Крупський.

НОВИНИ РЕГІОNU

1 вересня у всіх навчальних закладах Дніпропетровщини відбулося свято «День знань».

10 вересня – нарада з користувачами статистичної інформації на тему: «Фахівці вищої кваліфікації Дніпропетровщини».

11 вересня – експертна зустріч у форматі відеоконференції за участю Міністерства освіти і науки України на тему: «Підсумки вступної кампанії 2014 року».

15 вересня в усіх позашкільних навчальних закладах області розпочався новий навчальний рік, якому передували Дні відкритих дверей. Школярі та їхні батьки ознайомилися з творчими та робочими майстернями, поспілкувалися з викладачами та записалися на заняття.

17 вересня на базі Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти департамент освіти і науки облдержадміністрації провів нараду «Про стан позашкільної освіти та виховної роботи у 2013-2014 н. р. та завдання на 2014-2015 н. р.». Фахівців органів управління освітою з питань позашкільної освіти та виховної роботи і директорів позашкільних навчальних закладів ознайомили зі Всеукраїнськими проектами: «Етнокультурне виховання учнів засобами декоративно-ужиткового мистецтва в умовах позашкільного навчального закладу», «Організація педагогічних умов соціально-реабілітаційної діяльності позашкільного навчального закладу», «Формування соціального досвіду підлітків в умовах позашкільної діяльності». За підсумками 2013-2014 н. р. нагороджено понад 300 переможців обласного та Всеукраїнського рівня.

18 вересня – робоча нарада з питань атестації у 2015 році педагогічних працівників вищих навчальних закладів Дніпропетровщини, щодо яких ухвалюватиме рішення атестаційна комісія III рівня.

23 вересня – війзна робоча нарада заступників директорів з навчально-виховної роботи ПТНЗ за участю представників департаменту освіти і науки облдержадміністрації на тему: «Підсумки виховної роботи у професійно-технічних навчальних закладах області за 2013-2014 н. р. та завдання на 2014-2015 н. р.».

29 вересня – зустріч робочої групи з планування та оптимізації проектних заходів Дніпропетровської області з упровадження здоров'язбережних технологій з профілактики ВІЛ серед учнівської молоді, батьківської громадськості, педагогічних колективів з навчальних закладів у діяльність навчальних закладів різних типів за технічної підтримки Німецького товариства міжнародного співробітництва на 2014-2016 роки. Підписано меморандум про взаєморозуміння та співпрацю між департаментом освіти і науки облдержадміністрації та Проектом «Консультування з ВІЛ/СНІДу та підтримка інституцій» Німецького товариства міжнародного співробітництва (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ).

Нарада зі спеціалістами органів управління освітою за напрямками роботи сектору позашкільної освіти та виховної роботи «Про пріоритетні напрямки виховної роботи на 2014-2015 навчальний рік».

Святкування Дня психологічної служби.

Станом на 29 вересня надійшло 232 звернення громадян, зокрема: до онтакт-центру «Гаряча лінія голови облдержадміністрації» – 71; до державної установи «Урядовий контактний центр» – 102.

Олександр ДЕМЧИК,
директор департаменту освіти і науки
облдержадміністрації

На Дніпропетровщині з 1 вересня педагогів атестуватимуть у режимі он-лайн, а в школах посилють військово-патріотичне виховання.

Про ці та інші новації йшлося під час щорічної серпневої конференції педагогічних працівників в приміщенні обласної державної адміністрації.

Цьогорічне зібрання відбулося у принципово новому форматі. Замість тисячного з'їзду до обговорення запросили близько 300 освітян. Серед них – керівники управління та базових навчальних закладів.

«Позиція керівництва обласної державної адміністрації – освіта має бути поза політикою», – наголосив перший заступник голови облдержадміністрації Анатолій Крупський. – У новому навчальному році для освітян нашої області пріоритетним питанням буде влаштування до навчальних закладів дітей переселенців і студентів із зони АТО».

У минулому навчальному році понад 2,8 тисяч випускників шкіл Донецької та Луганської областей зареєструвалися для складання додаткової сесії ЗНО на Дніпропетровщині. Таким чином близько 2,5 тисяч абітурієнтів мали можливість стати студентами. Близько півтори тисячі вступників зі Сходу заразовані до вишів нашої області.

Анатолій Крупський також наголосив на необхідності швидкого реагування освітньої галузі області на звернення вимушен-

их переселенців із Донеччини та Луганщини. Такі питання він назвав першорядними і запевнив, що поки ситуація на Сході України не нормалізується, навчальні заклади Дніпропетровщини робитимуть все можливе, щоб допомогти цим дітям та їхнім батькам. Наразі загальна укомплектованість шкіл учнями перевищує 50 %.

У новому навчальному році однією з основних новацій для вчителів стане перехід на електронну атестацію. Відтепер кожен педагог матиме віртуальний «кособистий кабінет», де будуть розміщені всі робочі та методичні матеріали. Раніше проект «Електронного модулю педагогічної атестації» був затверджений у школах Дніпропетровська, Марганця, Новомосковська та Солонянського району.

Згідно з розпорядженням голови облдержадміністрації від 01.07.2014 № Р-378/0/3-14 створено консультативно-дорадчий орган – Раду директорів загальноосвітніх навчальних закладів при Дніпропетровській обласній державній адміністрації.

Триватиме і робота щодо автономізації шкіл: «Ми розробляємо нові ме-

ханізми прозорої співпраці з батьківськими комітетами шляхом легалізації батьківських фондів. Це питання є пріоритетним у діяльності Ради директорів шкіл», – наголосив директор департаменту освіти і науки облдержадміністрації Олександр Демчик.

В області завершено підготовку дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних, інтернатних, професійно-технічних і вищих навчальних закладів до 2014-2015 навчального року та роботи в осінньо-зимовий період.

Учасники обласної конференції педагогічних працівників обговорили стан готовності закладів освіти до нового 2014-2015 навчального року, пріоритетні завдання розвитку галузі, відзначили, що органи місцевої влади в області, управління, відділи та установи освіти, навчальні заклади працюють над виконанням стратегічних завдань розвитку освітньої галузі, визначених регіональною цільовою соціальною програмою «Освіта Дніпропетровщини на 2013-2015 роки», яка затверджена рішенням обласної ради від 21.12.2012 № 389-17/VI.

Резолюція обласної конференції педагогічних працівників

Головними пріоритетами розвитку освіти в Дніпропетровській області на 2014-2015 навчальний рік визначено:

- розширення мережі дошкільних навчальних закладів різних типів і форм власності, зокрема шляхом відновлення роботи непрацюючих закладів, повернення орендованих приміщень, створення додаткових місць в існуючих закладах з урахуванням запитів батьків, щоб ліквідувати (суттєво скоротити) черги на влаштування дітей до дошкільних закладів;

- передбачення при затвердженні місцевих бюджетів у повному обсязі видатків на харчування вихованців дошкільних закладів відповідно до визначених натулярних норм харчування;

- виділення з місцевих бюджетів фінансових ресурсів для створення належних соціально-побутових умов перебування вихованців у дошкільних навчальних закладах, покращення їхньої матеріально-технічної бази шляхом забезпечення сучасним обладнанням, меблями, іграшками та інвентарем;

- обов'язкове здобуття усіма дітьми і молоддю повної загальної середньої освіти в обсягах, визначених державними стандартами загальної середньої освіти;

- підтримка дошкільної та загальної середньої освіти в сільських районах шляхом розвитку альтернативних моделей організації здобуття освіти;

- урізноманітнення моделей організації освіти, зокрема для дітей, які мешкають у селах, шляхом роботи освітніх округів, регіональних центрів дистанційного навчання, базових шкіл;

- розвиток і підтримка системи роботи з обдарованою і талановитою молоддю, різноміній розвиток індивідуальності дитини шляхом виявлення її нахилів і здібнос-

- тей, формування цінніших орієнтацій, задоволення інтересів і потреб, розвитку творчих здібностей і навичок самостійного наукового пізнання, самоосвіти та самореалізації, створення сприятливих умов для розвитку дітей та молоді;

- упровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що сприяють удосконаленню навчально-виховного процесу, доступності та ефективності освіти, підготовці молодого покоління до життя в інформаційному суспільстві;

- формування, впровадження і застосування в навчально-виховному процесі та бібліотечній справі інформаційного освітнього середовища;

- упровадження проекту «Електронний модуль «Атестація педагогічних працівників»;

- створення інформаційної системи підтримки освітнього процесу, спрямованої на здійснення основних функцій освіти (забезпечення навчання, соціалізація, внутрішній контроль за виконанням освітніх стандартів тощо);

- забезпечення навчальних комп'ютерами, мультимедійною технікою, підключення їх до мережі Інтернет;

- створення центрів новітніх технологій у професійно-технічних навчальних закладах;

- створення піклувальних рад при ПТНЗ;

- приведення змісту науково-методичної, інформаційної та соціально-гуманітарної підготовки педагогічних працівників до потреб інформаційного суспільства та змін, що відбуваються у соціально-економічній, духовній і гуманітарній сферах;

- підготовка педагогічних кадрів на основі інтеграції традиційних педагогічних та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій навчання;

- соціальний захист і всебічна підтримка педагогічних працівників, перш за все – молодих спеціалістів;

- зміцнення матеріально-технічної бази закладів освіти.

За інформацію департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю обласної державної адміністрації

Обласна державна адміністрація. Департамент освіти і науки ОДА

«ШЕСТИДЕНКА» – ЦЕ ВИМУШЕНИЙ ЗАХІД, А НЕ ПРИМХА КЕРІВНИЦТВА

З 1 вересня 2014 року школам Дніпропетровщини рекомендовано перейти на шестиденний графік навчання. Нововведення запропоновано лише для учнів 5-11-х класів і лише протягом першого навчального семестру. Школярі початкових класів навчатимуться за звичною п'ятиденною системою. (Навчальна програма у 1-4-х класах дозволяє корегування без відвідування школи по суботах).

«Основна мета – забезпечити дітей належними умовами для навчання, зокрема температурного режиму у приміщеннях шкільних кабінетів. У нас є дані, що цього року ліміт газу скорочено на 24 %, – зазначив директор департаменту освіти і науки облдержадміністрації **Олександр Демчик** – Якщо навчальні заклади зможуть забезпечити стабільний та необхідний рівень опалення, то це дасть змо-

гу уникнути переходу на «шестиденку».

Осінні канікули буде збільшено на 5 днів. Вони триватимуть із 27 жовтня до 9 листопада 2014 року. Весняні канікули подовжать на 10 днів – з 9 до 29 березня 2015 року. Час зимових канікул не змінюватиметься.

Заступник директора з питань психології Дніпропетровського обласного психолого-медико-педагогічного центру **Віктор Мушинський** вважає, що зміни у навчальному графіку не стануть фатальними і не приведуть до погіршення здоров'я. Він зазначив, що альтернативою «шестиденці» може стати збільшення навчального навантаження упродовж п'яти днів. Але робити це треба поступово. Найгостріше переживатимуть адаптаційний період перших тижнів навчального року учні 5-х та 10-х класів. Психолог пов'язує це з переходом, відповідно, із молодшої школи до середньої та із середньої до старшої. Змінюються система навчання, з'являються нові предмети та вимоги. Крім того, ці діти також відчувають додаткове навантаження від ущільнення навчального графіку.

Адаптаційний період для кожного учня індивідуальний, але вчителям можна дати загальну пораду: зменшити зовнішні вимоги, за змогою ставити учням лише добре оцінки. Це мотивуватиме їх до навчання.

Серед інших порад – правильне складання навчального розкладу: менше складних предметів у понеділок і п'ятницю. Найбільш пілдні для розумової діяльності – вівторок і середа. Також школярам варто добре висиплятися; повноцінний сон триває від 8 до 8,5 годин.

Фахівець також наголосив, що під час адаптації дітям у навчальних закладах допоможуть штатні психологи. У школах області практись близько півтори тисяч таких спеціалістів.

За словами начальника головного управління Держсанепідслужби у Дніпропетровській області **Андрія Кондратьєва**, санітарно-епідеміологічні норми передбачають навчання у школах також і за шестиденним графіком. Основною умовою є дотримання кількості навчальних годин; зокрема п'ятикласники за звичного графіку мають навчатися не більше 28 годин на тиждень, у разі «шестиденки» – не

більше 30 годин. Для десятикласників норми не мають перевищувати 33 і 36 годин відповідно.

• • •

Альтернативою шестиденному графіку у вищих навчальних закладах може стати дистанційне навчання. Так вважає голова Ради ректорів Дніпропетровщини **Олександр Величко**: «Частина осіннього семестру може тривати за системою дистанційного навчання. Також можуть збільшитися зимові канікули. Замість двох тижнів може бути три або чотири. У лютому-березні студенти 1-2-х курсів зможуть відвідувати спеціальні консультації з предметів. Третій курсники можуть проходити технологічну практику також протягом весняного семестру. У студентів 4-5 курсів на цей же час запланована переддипломна практика».

Процедуру впровадження рекомендованого нового графіку педагоги разом зі студентами обговорювали окремо у кожному ВНЗ.

Для навчальних закладів можливі варіанти як запровадження робочих субот, так і перерозподіл робочих годин. Голова Дніпропетровської обласної молодіжної ради **Сергій Кривогуз** наголосив,

що пропозиції на першому зібранні голів студентських рад вишив області підготували безпосередньо студенти.

У ВНЗ навчальний рік поділяється на три періоди: осінній семестр, весняний семестр і канікули. Планується, що навчатися по суботах студенти будуть лише протягом осіннього семестру.

Студенти внесли свої пропозиції з цього питання і визначили 4 варіанти змін навчального графіку у вищих. Голови студентських рад вважають найприйнятнішим варіантом збільшення кількості пар щодня протягом звичного п'ятиденного розкладу. Розглядають також варіант скорочення загальної тривалості пар із 1,2 годин до однієї. Студентське засідання підтримало також ще два варіанти: тимчасовий перехід на дистанційне навчання і можливість перенесення робочих годин на суботи.

Загалом, висновок голів студентахих рад збігається з висновком Ради ректорів – зміни у навчальному графіку мають враховувати особливості кожного вишу.

Механізми корегування розкладу занять будуть обговорювати вчені ради у ВНЗ.

4-11 вересня 2014 року на Дніпропетровщині тривав цикл публічних презентацій Закону України

«Про вищу освіту»

Першу лекцію-роз'яснення основних новацій закону провів у Дніпропетровському державному аграрно-економічному університеті директор департаменту освіти і науки облдержадміністрації Олександр Демчик.

«Закон щойно набрав чинності, а тому його нормативна база ще на стадії формування. Безперечно, нові стандарти вищої освіти торкнуться, перш за все, студентства. Тож вносити свої пропозиції щодо вдосконалення Закону – це право кожного», – зазначив директор департаменту.

Завдяки новому Закону в Україні з'явиться Національне агентство з оцінювання якості освіти. Таким чином система вищої школи країни функціонуватиме відповідно до загальноєвропейських норм.

Також дія Закону суттєво посилює антиплагіатні норми. Відтепер незаконне використання чужих напрацювань у власних роботах загрожуватиме студентам відрахуванням. Суворі правила пояснюють тим, що молоді фахівці мають навчитися мислити і оформлювати свої думки самостійно.

Водночас виши матимуть більшу фінансову самостійність. Замість казначейських рахунків вони отримають право користуватися державними банками.

Презентації відбулися протягом місяця також в Українському державному хіміко-технологічному університеті, Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара, Національному гірничому університеті, Національній

металургійній академії України, Дніпропетровському національному університеті залізничного транспорту імені академіка Всеволода Лазаряна, Дніпропетровській медичній академії Міністерства охорони здоров'я України, Придніпровській державній академії будівництва та архітектури та Академії мінітної служби України.

До відкритого діалогу долучились представники усіх вишив Дніпропетровщини. Вносити свої пропозиції до Закону закликали викладачів, молодих вчених області, студентський актив і представників рад гуртожитків. Ухвалено рішення про спільну роботу.

Представники студентського активу області створили положення про гуртожитки та розробили схему фінансування діяльності студентського самоврядування у вишивах. Ці напрацювання активісти передали до Міністерства освіти і науки України.

Своє бачення нового Закону презентували також і викладачі. Пакет пропозицій педагоги розробили з урахуванням специфіки вишив і різних напрямів підготовки. Зокрема, йдеться про передбачену Законом можливість обирати 25 % варіативних предметів.

Крім того, у ВНЗ працюватимуть над новими системами нарахувань стипендій. Опікуватимуться також реєстрацією студентського самоврядування як громадських організацій.

У молодих вчених – свій науковий клуб «Південне сузір'я»

Створення клубу – перший спільній проект Ради молодих вчених області та фахівців конструкторського бюро «Південне» ім. Михайла Янгеля. Угоду про співпрацю між ними укладено у липні 2014 року.

На першому засіданні-відкритті 17 вересня у Дніпропетровській обласній універсальній науковій бібліотеці відбулися наукові дискусії на актуальні теми. Йшлося про нові формати роботи.

КБ «Південне» готове допомагати молодим науковцям Дніпропетровщини у профільніх дослідженнях. За словами заступника головного конструктора – начальника розрахунково-теоретичного комплексу конструкторського бюро

«Південне» Володимира Сіренка, підприємство може забезпечувати вчених необхідними засобами та приладдями. Він також наголосив, що одним із нових напрямків роботи конструкторського бюро стане «вкладання вагомих ресурсів у молоде покоління науковців». Уже найближчим часом молоді вчені зможуть проводити спільні з конструкторським бюро дослідження. Легендарне українське підприємство відкриє до співпраці, зокрема у галузях механіки, інженерії, фізики та хімії.

Стати членами молодіжного товариства вчених запрошують студентів, молодих науковців, усіх, хто цікавиться питаннями сучасної науки і техніки. Засі-

дання клубу відбуватимуться щомісяця, у третю середу.

Розклад лекцій і тематика засідань представлені на сайті Ради молодих вчених.

Серед тем для обговорень – «Демонополізація освіти і науки в Україні: за і против», «Управління знаннями» та «Про впровадження швидкісного руху поїздів «Hyundai» на українських залізницях».

Виши Дніпропетровщини прийняли на тимчасове навчання 359 студентів із зони АТО

У вищих навчальних закладах регіону наразі навчаються близько 800 студентів з Донбасу. З них лише 313 перевелися на постійній основі.

Про це повідомив директор департаменту освіти і науки облдержадміністрації Олександр Демчик під час брифінгу. За його інформацією, найбільше студентів навчається на тимчасовій основі у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара, Національно-гірничому університеті та у Дніпропетровській державній медичній академії.

Пріоритетними питаннями є поселення до гуртожитків і виплата стипендій студентам вишив Донеччини та Луганщини. «У відповідні постанові Кабінету Міністрів України, яка регулює процес тимчасового навчання, на жаль, не прописане питання гуртожитків. Та, незважаючи на непросте становище, виши навіть домовляються між собою про місця проживання для студентів із зони АТО. Складною є також ситуація із виплатою таким студентам їхніх стипендій, адже це залежить від вишив, у яких вони навчалися. Наразі деякі виши на Донбасі все-таки розпочали навчальний процес. Це дає можливість студентам отримувати стипендію тут, на Дніпропетровщині. Але якщо ВНЗ не працює, це суттєво ускладнює процес виплат», – зазначив О. Демчик.

Приймати на тимчасове навчання виши можуть не більше 5 студентів у кожну групу на кожному факультеті. Обов'язково умовою допуску до заняття стане перевірка факту навчання студентів у вишив Донеччини або Луганщини. Переїднення на постійній основі може здійснюватися лише під час зимових або літніх канікул, а також за умови закритої сесії та за наявності низки освітніх документів.

Щоб стати тимчасовим слухачем будь-якого вишу Дніпропетровщини студентам зі східних областей України необхідно подати заяву на ім'я керівника закладу і пред'явити документи, що засвідчують особу (паспорт, водійські права, військовий квиток або інші посвідчення).

Інформація про успішність студента та підтвердження факту його навчання у вишивах Донецької та Луганської областей перевіряється через Єдину державну електронну базу з питань освіти. Після цього виши, які приймає студента, формує тимчасову документацію, зокрема особову справу та студентський квиток із зазначенням статусу тимчасово дозвущеного до заняття.

Протягом навчання у вишивах Дніпропетровщини студенти зі сходу зможуть отримувати оцінки і складати іспити за звичною системою. Після завершення тимчасового навчання всі академічні досягнення будуть дійсні також у вишивах Донбасу.

Додаткова інформація за телефонами: (056) 770 80 29 або 770 82 42.

ФОРМИ КОЛЕКТИВНОЇ РОБОТИ З ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ

• Хроніка подій •

Професійно- технічна освіта

Вересень

5 – «круглий стіл» на тему: «Професійні стандарти в сучасній практиці роботодавців і освітян» у рамках реалізації проекту «Ефективна взаємодія на ринку праці: роботодавці – громадяни – заклади освіти».

10 – консультування представників ПТНЗ з питань заповнення комп’ютерних програм (баз даних).

10, 12, 17, 18 – участь у вебінарах Хмельницького НМЦ ПТО на теми: «Шляхи підвищення якості підготовки кваліфікованих робітників з електрогазозварювальних професій»; «Зміст і напрямки діяльності соціально-психологічної служби ПТО Хмельницької області у 2014-2015 н. р.»; «Шляхи підвищення якості підготовки кваліфікованих робітників з професії «Водій автотранспортних засобів».

11 – семінар організаторів професійної освіти в ПТНЗ I рівня атестації.

11 – консультування бібліотекарів ПТНЗ.

12 – зустріч з активом працівників фізичної культури до Дня працівників фізичної культури і спорту.

15-19 – поїздка делегації області до Литви.

16 – консультація методистів ПТНЗ з питань планування та організації методичної роботи в 2014-2015 н.р.

17 – консультування щодо участі ПТНЗ області в VI виставці-презентації «Інноватика в сучасній освіті».

18 – консультування керівників ПТНЗ: «Продеякі питання забезпечення населення, підприємств, установ та організацій природним газом до кінця опалювального сезону 2014-2015 року» згідно з постановою КМУ від 9 липня 2014 року № 296 «Дотримання вимог енергозбереження під час підготовки закладів до роботи в осінньо-зимовий період» (проведення індивідуальної роботи з учнями та їхніми батьками, які прибули на навчання у зв’язку із вимушеною міграцією з Донецької, Луганської та інших областей і перевірювати у посттравматичному стані). Організація гурткової роботи в ПТНЗ області у 2014-2015 навчальному році.

18 – прес-конференція представників ПТО, роботодавців та ЗМІ з питань реформування системи формування трудового робітничого потенціалу.

21 – заходи до Міжнародного дня миру.

22 – заходи, присвячені Дню партизанської слави України.

23 – робоча нарада заступників директорів з навчально-виховної роботи ПТНЗ області.

24 – вебінар на платформі SeeMedia для викладачів предмета «Захист Вітчизни».

24 – майстер-клас для викладачів інформатики «Використання програми «Prezi» в навчальному процесі».

24 – прес-конференція «Професійно-технічна освіта і виклики сьогодення».

25 – семінар-практикум відповідальних за освіту дорослих у ПТНЗ області.

26 – семінар для учасників Всеукраїнського експерименту на тему: «Теорія і методика підготовки кваліфікованих робітників в інформаційному навчальному середовищі ПТНЗ».

30 – зустріч з ветеранами ПТО Кривого Рогу, присвячена Дню створення профтехосвіти.

30 – семінар керівників методоб’єднань, класних керівників ПТНЗ, педагогів – радників учнівського самоврядування.

Протягом місяця надруковано: методичні рекомендації щодо облаштування велостоянок; методичний вісник; збірник «Історія розвитку фізичної культури та спорту ПТНЗ Дніпропетровщини».

Віктор ВАСИЛІНЕНКО, директор
навчально-методичного центру ПТО
у Дніпропетровській області

Протягом 2013-2014, 2014-2015 навчальних років обласна секція методистів працює над проблемою «Проектування методичної роботи – як нова форма поєднання колективної та індивідуальної діяльності методиста ПТНЗ з педагогічними працівниками». Для цього при НМЦ ПТО розроблено і запропоновано для впровадження обласний педагогічний проект «Самоосвіта як основний фактор удосконалення педагогічної майстерності, розвитку професійної компетентності та підвищення якості навчально-виховного процесу в ПТНЗ».

Проект започатковано з нагоди 95-річчя від дня народження Василя Олександровича Сухомлинського – талановитого українського педагога, вченого, який віддавав перевагу самоосвіті серед різних форм методичної роботи. Він писав: «Знання, добуті самоосвітою, дуже міцно зберігаються в пам'яті. В процесі самоосвіти формуються індивідуальні риси особистості, індивідуальний стиль розумової праці...».

Завдання методистів у тому, щоб сформувати технології кваліфікованого пошуку педагогічної інформації, її опрацювання, групування, систематизації засобами тестування, анкетування, діагностування та навчити цьому педагогів.

У педагогічному проекті вчилися працювати засобами різних форм самоосвіти 24 методисти, близько 300 викладачів і майстрів виробничого навчання. Новстворені творчі та експертні групи педагогічних працівників здійснюють моніторинг усіх етапів проекту. Навчально-методичну експериментальну роботу проводили 54 методичні комісії теоретичного та виробничого навчання в понад ста учнівських групах різних робітничих професій ПТНЗ.

НМЦ ПТО розмістив на сайті необхідні рекомендації, алгоритми, таблиці, па-

м'ятки тощо. Проводилося систематичне консультування. Засобами ІКТ здійснювалося виконання та коригування етапів проекту у ПТНЗ.

Багато учасників проекту оволоділи елементами педагогічного експериментування на рівні загальноосвітніх предметів, професійного та виробничого навчання. Викладачі та майстри виробничого навчання проводили моніторинг за дев'ятьма напрямками персональної діяльності. Створювали свої блоги, сайти, брали участь у вебінарах, публікували розробки уроків у педагогічних Інтернет-виданнях, розробляли учнівсько-викладацькі проекти. Аналіз якості навчальних досягнень учнів експериментальних груп засвідчив підвищення якості на 2-5 % у порівнянні з іншими групами.

У НМЦ ПТО запроваджено нові інтерактивні форми онлайн-спілкування з методичними кабінетами: «відеоперекличка», «відеоміст», «відеомарафон».

Започатковано нову форму підбиття підсумків роботи, спрямованої на пошук, підтримку і пропаганду нових творчих ідей, досвіду педагогічних працівників за навчальний рік – «Єдиний методичний день».

Під час тренінгу «Як провести єдиний методичний день за підсумками роботи в проекті» методисти вивчали планування, організацію та проведення ЄМД. На базі Дніпропетровського центру професійної освіти відвідали показовий захід, де ознайомилися з новою формою педагогічної інформації – «Анонс методичних знахідок ЄМД» (стенд). Відвідали фотовиставку «Від творчого педагога – до творчого учня». На «Вернісажі педагогічних ідей» ознайомилися з цікавими методичними розробками. Переглянули презентації новаторських ідей педагогічних працівників «Ми в проекті»: (фрагмент засідання м/к природничо-математичних дисциплін (Н.В. Горпинич); фрагмент відкритого

уроку фізики (Т.О. Зейналова); фрагмент майстер-класу перукарів (І.Г. Лисенко, О.І. Кучерява, М.М. Силаєва, В.І. Авраменко). Отримали рекомендації щодо планування та проведення ЄМД. Відбувся круглий стіл «Традиційні чи інноваційні форми самоосвіти педагога в сучасних освітнях реаліях?»

За рішенням навчально-методичної ради НМЦ ПТО вперше проведено Єдиний методичний день водночас у 24 навчальних закладах під гаслом «Грані педагогічної творчості». На сайтах навчальних закладів розміщені результати його проведення; актуальні методичні розробки; посібники, майстер-класи, ППД, відеоуроки, дослідницько-пошукові уроки. Після завершення ЄМД 23.05.2014 р. Навчально-методичний центр ПТО організував Всеукраїнський вебінар, на якому презентували свої творчі педагогічні досягнення методисти, викладачі, майстри виробничого навчання ТПАЛ, ДЦПО, ЗДПЛ, ДВПУ, МВПУПІТ, ВПУ-17, ЗДЦПТО. У вебінарі взяли участь понад 90 навчальних закладів і методичних центрів професійно-технічної освіти областей України. Засобами ІКТ вдалося розширити сферу професійного спілкування педагогів.

Модернізація методичної роботи – один із ефективних шляхів вирішення проблеми якості навчання учнівської молоді, підвищення рівня професійної підготовки. Методисти ПТНЗ планують у новому 2014-2015 н.р. продовжити педагогічне проектування. Є необхідність розробки власних методичних проектів навчальних закладів. Результати проектної діяльності будуть презентовані на підсумковому заході «Єдиний методичний день в ПТНЗ області» та розміщені на сайті НМЦ ПТО «Методичний кабінет» (№№ 2, 5, 7, 13, 14, 15).

Наталя МУХА, методист НМЦ ПТО

ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН –

ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Розвиток інституту персональних звернень громадян – основний канал зв’язків громадянина і держави.

Для забезпечення всебічного розгляду звернень, оперативного їх вирішення, задоволення законних прав та інтересів навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області щомісяця консультує працівників ПТНЗ з різних питань: навчально-виробничої роботи та навчально-виховної; управлінської, фінансово-господарської діяльності закладів. За зверненнями громадян в ПТНЗ розроблено методичні рекомендації з діловодства на основі нормативно-правових документів, які регулюють класифікацію таких звернень.

Зокрема, Закону України «Про звернення громадян», Указу Президента «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування» і відповідних Постанов Постанов Кабінету Міністрів України.

У листопаді цього року проводиться анкетування навчальних закладів щодо самооцінювання стану організації роботи зі зверненнями громадян. Це спрямовуватиме адміністрацію та інших працівників ПТНЗ на вирішення конкретних питань і проблем, що виникатимуть під час вирішення звернень.

Ірина ЧЕРНЯВСЬКА, методист НМЦ ПТО

• День миру

МАРШ МИРУ

Учні Міжрегіонального вищого професійного училища з поліграфії та інформаційних технологій за власної ініціативи пройшли мирною ходою вулицями Дніпропетровська.

Активісти роздавали перехожим голубів-орігамі. Символи миру та надії молодь передала через волонтерів, разом із гуманітарною допомогою бійцям Української армії.

До Дня миру для учнівської молоді організували перегляд документальних кінострічок. Серед фільмів були аматорські роботи, які учні створювали самостійно.

У професійно-технічних училищах області відбулися також конкурси патріотичних стіннівок, малюнків на асфальті і тематичних флешишов.

ДОІППО ІНФОРМУЄ

Вересень

11 – засідання методичної ради ДОІППО. Узгоджено розробки посібників для дошкільних навчальних закладів для надання грифа Міністерства освіти і науки України (В.І. Купрієнко, Л.В. Клімова).

Представлено досвід роботи заступника директора ліцею № 100 Дніпропетровська Таїсії Дмитрівни Андрейко «Особистісно зорієнтований підхід до управління науково-методичною роботою в ліцеї».

Про діяльність Криворізького районного методичного кабінету як науково-методичної установи доповіда І.Г. Коляда.

15 – засідання вченої ради ДОІППО.

Про діяльність своїх кафедр звітували завідувачі А.А. Сергієнко (гуманітарної освіти) і С.Г. Крамаренко (педагогіки та психології).

Про співпрацю з обласною Асоціацією творчої педагогіки «Дивосвіт» розповів директор НВК-гімназії № 136 В.Б. Письменний. Хід виконання науково-дослідної роботи на тему «Апробація і впровадження нового змісту методів і педагогічних технологій програми розвитку дітей «Росток» висвітлили О.М. Виноградова і М.О. Григорова.

19 – семінар-практикум «Інтерактивні методи у навчальному процесі».

20 – підготовчі конкурси педмайстерності на тему: «М.Ю. Лермонтов у русі історії».

25 – тренінг для новопризначених методистів методичних кабінетів: «Педагогічний досвід як фактор становлення змісту навчально-методичний діяльності».

– майстер-клас для керівників МО «Сучасні підходи щодо вдосконалення уроків фізичної культури в початковій школі».

26 – засідання ради ДОІППО. Звіт про роботу Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти у 2013-2014 н. р. та завдання колективу на 2014-2015 н. р. Доповідав ректор М.І. Романенко. Співдоповідали проректори В.Г. Долгополий, М.Г. Ватковська, В.І. Кудирко, В.І. Пелепенченко.

Протягом вересня вивчався стан науково-методичної роботи НМЦ та кабінетів, зокрема – досвід роботи завідувача метод-кабінету Жовтневого району Кривого Рогу К.І. Нежигай із застосуванням ІКТ для організації науково-методичної роботи в системі шкільної освіти для розвитку інноваційного потенціалу учня.

У П'ятихатському районі відбулася презентація «Науково-методичний супровід роботи методиста районного методичного кабінету».

Григорій ДРАГУНОВ, завідувач навчально-методичного відділу організаційно-педагогічних заходів

ПЕДАГОГИ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ ГОТОВІ ДО НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

У Дніпропетровському інституті післядипломної педагогічної освіти 20-21 серпня традиційно зібралися керівники методичних служб, завідувачі кабінетами і централами, методисти районних і міських відділів освіти, директори загальноосвітніх і дошкільних навчальних закладів, керівники методичних об'єднань з фахових предметів, соціально-психологіч-

них служб, експериментальних закладів шкіл життєтворчості та шкіл-родин, щоб визначити основні приоритети, напрямки, завдання та механізми реалізації науково-методичного супроводу системи освіти в регіонах на 2014-2015 н. р. відповідно до вимог інформаційного суспільства та обласного проекту «Новий Дніпропетровщині – новий стандарт освіти».

Відбулося 30 засідань методоб'єднань, в яких взяли участь понад 2 тисячі педагогічних працівників.

На секційних засіданнях йшлося про забезпечення процесів реформування освіти, модернізації науково-методичної роботи шляхом упровадження сучасних навчально-виховних, управлінських технологій, стимулювання професійного зростання кадрів, підвищення їхньої професійної майстерності, зокрема через ефективне

застосування сучасних форм і методів навчання дорослих, інструментальних засобів, систем комп'ютерного навчання та інформаційної мережевої взаємодії.

Особлива увага – методичному супроводу впровадження нового Державного стандарту загальної початкової освіти.

Були скореговані і чітко окреслені перспективи подальшої роботи над педагогічною проблемою: «Креативна освіта для розвитку інноваційної освісти».

У нарадах керівників методичних об'єднань взяли участь науковці та викладачі

ВНЗ області, педагоги-практики, педагоги-новатори, представники громадських організацій, преси, республіканських педагогічних видань.

Фахівці інституту розробили науково-методичні, педагогічні рекомендації. Вони опубліковані в інформаційному збірнику «Освіта Дніпропетровщини», науково-методичному альманасі «Нива

створення та вимагання від дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних та позашкільних навчальних закладів документації та звітності, не передбаченої законодавством України».

Учасників секційних засідань ознайомили зі змістом листа МОН України «Про особливу відповідальність педагогічних та науково-педагогічних працівників», де наголошується на тому, що недотримання або порушення законодавства, участь у антидержавній діяльності мають правові наслідки, визначені законодавством, зокрема Кодексом законів про працю України.

У ході ДОІППО розташувалася виставка рушників, вишитих учнями й вчителями шкіл області до 200-річчя від дня народження великого українця – Тараса Григоровича Шевченка.

Для педагогів працював традиційний ярмарок-продаж навчально-методичної літератури провідних освітянських видань України.

Враховуючи рекомендації методичних об'єднань педагогічних працівників загальноосвітніх і дошкільних навчальних закладів, Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти у 2014-2015 н. р. передочергову увагу буде надавати:

– модернізації науково-методичної роботи шляхом упровадження сучасних навчально-виховних, управлінських технологій, стимулювання професійного зростання кадрів, підвищення їхньої професійної майстерності, зокрема через ефективне застосування сучасних форм і методів навчання дорослих, інструментальних засобів, систем комп'ютерного навчання та інформаційної мережевої взаємодії;

– забезпеченню загального доступу до світових освітніх ресурсів і створення національних ресурсів нового покоління шляхом інтенсивного впровадження новітніх технологій навчання, комп'ютеризації та інформатизації освіти, що відкриває ширший доступ до навчання завдяки використанню інформаційних навчальних ресурсів мережі Інтернет;

– розвитку сучасних тенденцій освіти: оновленню змісту освіти, розширенню вільного доступу до якісної освіти всіх рівнів, реалізації системи безперервної освіти протягом усього життя.

Володимир ДОЛГОПОЛИЙ, перший проректор ДОІППО

На засіданнях методичних об'єднань наголошувалося на важливості відзначення знаменних і пам'ятних дат II півріччя 2014 року:

29.07 – 165 років від дня народження Олени Чілкі (справж. – Ольга Петрівна Косач; 1849-1930).

5.08 – 115 років від дня народження Бориса Дмитровича Антоненка-Давидовича (1899-1984).

8.08 – 195 років від дня народження Пантелеймона Олександровича Куліша (1819-1897).

23.08 – День Державного Прапора України.

24.08 – День Незалежності України.

25.08 – 90 років від дня народження Павла Архиповича Загребельного (1924-2009).

9.09 – 245 років від дня народження Івана Петровича Котляревського (1769-1838).

11.09 – 150 років від дня народження Павла Арсеновича Грабовського (1864-1902).

17.09 – 150 років від дня народження Михайла Михайловича Коцюбинського (1864-1913).

28.09 – 85 років від дня народження Дмитра Васильовича Павличка (1929).

3.10 – 135 років від дня народження Володимира Вікторовича Дорощенка (1879-1963).

9.10 – 110 років від дня народження Миколи Платоновича Бажана (1904-1983).

28.10 – 25 років тому (1989) Верховна Рада УРСР ухвалила Закон УРСР «Про мови в Українській РСР».

13.11 – 125 років від дня народження Остапа Вишні (справж. – Павло Михайлович Губенко. 1889-1956).

20.11 – 55 років тому (1959) Генеральна Асамблея ООН проголосила «Декларацію прав дитини».

29.11 – 115 років від дня народження Григорія Михайловича Консинки (справж. – Стрілець; 1899-1934).

29.11 – 65 років від дня народження Ярослава Михайловича Стельмаха (1949-2001).

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Дорослі і діти, дорослість і дитинство – «світи», в яких постійно перебуває вчитель. Питання зміни, перенесення, переходу, трансформації цінностей від одного «світу» до іншого не лише актуальні такі, які мають бути завжди відкритими, опрацьованими і оновленими. Якщо вчитель перестане помічати зміни, розуміти їх, реагувати на них, бути адекватним тим трансформаціям, які приносить час, – вони стануть болючими ознаками і повсякденного життя, і шкільного буття учнів, вчителів, батьків. Бажання представників дорослого «світу» (вчителів, батьків) – зберегти і передати вічні людські цінності, для яких немає часових і просторових кордонів, – зрозуміле. Завжди існує небезпека підміни цінностей та загроза їх знищення. А тому ми звертаємося до авторитетних в усі часи джерел і авторів, в центрі творчості яких – людина та її цінності.

Навіть зі сторінок Біблії до нас звертаються з порадою, закликом, настанововою: «станьте, як ті діти» (Мф. 18, 3). «Братя, не будьте дітьми своїм розумом, будьте в лихому – дітьми, а в розумі досконалими будьте». (1 Кор. 14, 20). Та ми дорослішаємо, з роками вчимося брехати і лицемірити, набуваємо поганих звичок. Як важливо дорослим – вчителям, батькам – не втратити простоти душі, не втратити дитячої чистоти. Адже навіть посивіому дорослому часом є чому навчитися у дитини.

Спробуємо розглянути проблему в контексті відомої казки для дорослих Антуана де Сент-Екзюпері «Маленький Принц». Чому саме обрано цей твір? Йоді здається, що наші діти – мандрівники чужими планетами, вони ніде не затримуються, неначе невтомно вибирають найгарніше для себе. Не сприймають наше – доросле життя... А може, це і правильно.

Крок 1. «Знайомимося / на перший погляд»

Кожна група має свої цінності. Треба встановити, що об'єднує людей, а не те, що розділяє. Те, що є цінним, стає дороговказом у житті. Дорослі можуть передати юним лише те, що вони мають самі – і в позитивному, і в негативному сенсі. Але для того, щоб передати позитивні, життєтворчі надбання, і дорослі, і діти мають прагнути пізнання, зрозуміти, сприйняти один іншого.

Юні сприймають дитинство як щось звичне, скарб, який належить їм. Вони не мають часу на роздуми, аналіз або спогади – треба поспішати жити, любити, творити, знайти і реалізувати себе. Хотілося б поговорити про одну якість дитинства, яку помітив англійський есеїст і письменник Гілберт Кейт Честертон (до речі, сам себе він називав журналістом): «Мої спогади про дитинство чудесні тому, що в дитинстві все було дивом... Спогади про дитинство – це як тисячі вікон, розкритих на всі сторони світу». Діти не зважують своє життя до поклоніння одному кумиру або декільком: адже для них дуже багато чого є цікавим, вони плинуть у батьківській любові, вони вчаться довіряти і сподіватися. Хотілося б підкreslitи, що діти сприймають світ чудовим не тому, що вони відходять від реальності, а тому, що «саме життя є дуже цікавим. Для них реальність

Другий рік в ДОППО працює лабораторія духовних цінностей як структурний підрозділ кафедри філософії освіти. Одним із напрямків діяльності лабораторії є організація та проведення тематичних просвітницько-методичних фокус-груп з учителями, які викладають етику та курси духовно-морального спрямування. Принцип роботи фокус-групи допомагає її учасникам концентруватися на одній темі і в її рамках демонструвати прийоми і методи роботи на уроках, які можна вважати ефективними й активно застосовувати в подальшій педагогічній роботі. Спробуємо розповісти про специфіку роботи фокус-групи, розкрити головні теми і запросити наших шановних педагогів до участі в наступних фокус-групах.

романтична, і це відповідає їхньому природному почуттю зацікавленості та подиву». Нових, абсолютно нових знань людство не має, і те, що отримують діти і підлітки сьогодні – навіть не нові знання, а ефект фокусування усього лише в одній точці.

Нічого не відеш, – спад розумової та емоційної активності дорослої людини продиктований природними фізіологічними процесами. Завершення фізичного розвитку призводить до різкого зниження інтенсивності асоціативного мислення. Асоціації дорослих людей є плоскими, надуманими, закостенілими. Сферу, яка їм не доступна, вони називають фантазією.

У дитини швидкість психічних процесів така висока, що за одиницю часу вона здатна у кілька разів більше помітити, сприйняти, осмислити і спрогнозувати. А чи дасмо ми їм змогу розвинути цю здібність? Поки ми намагаємося продумати наступну реакцію на щось, – дитина встигає прожити подію і втратити інтерес до проїтого. Дитина вважає, що її завжди мають розуміти з півслова. Своїх однолітків вона не дратує: вони живуть в однаковому ритмі. Школа з її довгими сидіннями в класі – це насильство над природою дитини. Навіть у найрозуміншому вчителеві дитина бачить неметку людину, яка заважає їй нормально жити... Свідомість дорослого була в його дитинстві самодостатньою і могла одухотворити будь-яку абстрактну форму. Ми дуже добре розуміли умовність усього реального і реальність усього умовного. В нашому серці жив невтомний, вічний творець, який створював усе згідно зі своєю волею. Ми ніколи не будували планів, у нас була лише ясна перспектива і впевненість в її втіленні. Кожна дитина в душі космонавт, ми не чекали державних комісій для дозволу на політ і давно повернулися з польоту. В дитинстві не бував невдач. Ми встигали пережити славу величних цезарів і витратили скарби сотень «монтекристо». Ставши дорослими, люди більше не створюють дійсність всередині себе, починають сприймати лише зовнішню реальність. Замість великих красивих перспектив з'являються звичайні прості плани. Дитина щохвилини і правдиво переживає нові великі ролі, а дорослі перебувають у якості вічних статистів на поганій сцені в поганому спектаклі. А можливо, робота з дітьми – це бажання пережити дитинство ще раз?.. Ми милюємося юними істотами і захоплюємося їхніми якостями. Нас не перестає дивувати дитяча мудрість, ясність мислення.

Цитатник Маленького Принца:
Усі дорослі від початку були дітьми, тільки не всі з них про це пам'ятати.

Крок 2. «Спільні знаменники»

З яким дітьми ми працюємо? Що це за діти? Втрачене поколін-

ує має бути зрозумілим, прямим, налаштованим під нього. Спілкування в реальних умовах завжди потребувало від людини живої участі, реального співчуття, самообмеження і жертвності. А зараз цьому не вчать і на таких прикладах не виховують. На жаль, дітей навчили більше брати, ніж віддавати чи відмовляти собі.

Віртуальне спілкування може бути непоганим доповненням до повноцінних реальних стосунків. Та про повноцінність віртуальних стосунків говорити не доводиться. Як відомо – вербална частина складає тільки 7 %, все інше – емоційне, візуальне, тактильне доповнення. І тут ніякий «смайлік» не допоможе. Як дорослій людині донести до дитини, що реальний світ невимовно красний, ніж віртуальний. Та реальність створюється нашою працею, а віртуальний світ потребує менших зусиль з нашого боку; і той, хто бойтесь труднощів, буде прагнути втекти з реального життя до віртуального. Що ж, віртуальні відносини для слабаків.

Цитатник Маленького Принца:
Коли розповідаєш їм, що у тебе з'явився новий друг, вони ніколи не спитають про найголовніше. Ніколи не скажуть: «А який у нього голос? У які ігри він полюбляє грати?»

Коли вулкани акуратно чистили, вони горять рівно і тихо.

Крок 4. «Зрозуміти головне»

Дуже часто спілкування дорослих і дітей нагадує лекцію – перших і відразливо-абстраговане сприйняття – других. У чому алгоритм адекватного сприйняття? Вчимося аналізувати і синтезувати думки; для цього пропонується давати такі завдання до наведеної інформації:

• Соціальні мережі стали частиною людського життя; тепер майже кожен з нас – інтернет-користувач. Завдяки соціальним мережам людина відчуває себе частиною суспільної групи, і до того ж, не треба докладати ніяких зусиль. Та найчастіше – це тільки видимість: користувач у реальному житті може бути одиночкою людиною і нічого, окрім комп’ютера, не бачити. Інтернет – це величезний обсяг інформації, він надає безмежні можливості, та ними треба уміти користуватися. Тенденція така, що люди хочуть думати менше, і їм легше спрощувати модель існуючого світу. В Мережі виникає звичка багато отримувати, не зрушивши з місця. Ми перестаємо аналізувати потоки інформації. Нам подобається жити і не знати реальності.

• Сучасна людина живе у роздвоєному світі: з одного боку – світ реальний, з іншого – віртуальний. У другому комфорtnіше: тут усе, як вона хоче, вона може подобатися і бути такою, якою хоче, як нафантазувала собі. Людина не може не спілкуватися з такими, як сама. Проте спілкування віртуальне витісняє реальне спілкування. Причина – егоїзм і самопіар. З дитячого віку людину виховують у дусі споживача. Його ідеальний світ – щось схоже на гіпермаркет:

Татуювання... Що це: символ свободи чи пережиток давнини? У наші часи татуювання є чимось ультрасучасним і молодіжним, одним із найяскравіших способів прикрасити себе. Важко навіть сказати, що впливає більше: мода, середовище чи бажання виділитися і бути поміченим. Взагалі, ніякого новаторства в татуюванні немає. Мода на видозміну свого тіла – явище стародавнє, яке протягом тисяч років існувало у багатьох народів і племен. Слово «тату» в перекладі означає рана, знак, відмітка. За однією з найпопулярніших версій, татуювання виникло випадково. Було помічено: якщо під ушкоджену шкіру рани потрапляють барвник, наприклад, сажа, то на поверхні з'являються малюнки, які не зникають з часом. Вважалося, що натільні знаки виконували переважно інформативну функцію (вказували на знак племені, роду, соціальний статус володаря), магічно-охранну (від бід, хвороб, нещасти) – більше, ніж декоративну. Навряд чи стародавні слов'яни, греки, германці прикрашали себе у гонитві за красою. Після того як в Європі

з'явився християнство, татуювання вийшло за межі виключно інформативного та магічного значення. У XIX столітті було відкрито, що татуювання може бути художнім явищем. Уже відомий французький художник Едвард Мане використав татуювання в своїх картинах, а пізніше і в інших художників. У XX столітті татуювання ставши популярним явищем у світі. Але якщо раніше татуювання було засновано на релігійних та соціальних нормах, то зараз воно стало засновано на індивідуальних вподобаннях та прагненні відзначитися. Татуювання – це вираження ідентичності, вираження особистості, вираження власного світу. Татуювання – це вираження власного світу, вираження власної ідентичності, вираження власної особистості. Татуювання – це вираження власного світу, вираження власної ідентичності, вираження власної особистості. Татуювання – це вираження власного світу, вираження власної ідентичності, вираження власної особистості.

запанувала християнська релігія, татуювання майже зникло, якщо не зважати на традицію таврувати злочинців.

ХХ століття, 60-ті роки: татуювання стало популярним серед молодіжних угрупувань, які діяли на межі закону. 90-ті: до нас прийшла романтизація усього того, що називали антисупільним. Саме тоді татуювання стало символом долучення людини до цінностей нетрадиційної культури. В нових умовах татуювання стало грati декоративну та демонстративну роль. А її володарі вважали і вважають, що демонструють свою надважливість, силу, вищість, небуденність і унікальність. Колись натільний розпис був символом мужності, принадлежності до певної спільноти. Татуювання часто сприймається як символ протесту, нетрадиційного стилю життя і поведінки. Звідси – зневажливі слова, фрази, малюнки. Для інших – це спосіб проявити свої романтичні почуття (потім, правда, 30 % виділяють імена коханих зі свого тіла). Для третіх – символ незалежності і витвір мистецтва. Комусь через татуювання хочеться проявити свою владу над тілом.

А якщо це – просто шана моді? Мода – втілення єдності суспільства і його психології, через пропонування деяких шаблонів, завдяки яким кожен член спільноти відчуває себе комфортно. Мода – це і стандарт, і помилкові цінності, до яких прагнуть молоді люди. Якщо спитати підлітка, навіщо він зробив татуювання, напевне він наведе купу аргументів «на користь». З погляду психіатрії, татуювання належить до ефектів психопатично-індивідуального середовища. Через малюнок, певний символ людина намагається змінити ставлення суспільства до себе. Можливо, за гарним татуюванням ховається комплекс неповноцінності і почуття незахищеності, слабкості.

Отже, карта думок показала нам багато поглядів на проблему: можливо, тепер буде легше ухвалювати рішення щодо тієї чи іншої цінності чи псевдоцінності.

Читатник Маленького Принца: Коли люди не розуміють, що вони шукають, вони не знають спокою і метушаться з одного боку в інший.

У людей бракус уяви. Вони повторюють те, що їм скажеши.

Крок 6. «Шкала пріоритетів»

Усе, що ми отримуємо, ми намагаємося пропустити через свою, індивідуальну, шкалу пріоритетів. А як щодо такого явища, як кібербуллінг. Шановні дорослі, цю проблему вже неможливо не помічати... Спробуємо побудувати шкалу свого ставлення до дітей, які страждають від кібербуллінгу, і до дітей, які запускають механізм цієї страшної машини.

Рейтинг опудала

Часто-густо підліткова соціальна мережа нагадує жорсткий острів дітей з «Володарем муход»: в Інтернеті збиваються у зграй, цькують слабких і підкорюються силі. Що таке кібербуллінг і як на нього реагувати? Історії про те, як створюються групи ненависті, нелюбові та презирства – не нові. Питання лише в тому, що з цим робити? Як правило, під цькування підпадають слабкі, чутливі, замкнені діти, які не вміють спілкуватися. Вони не впевнені у собі і не можуть будувати взаємини з однолітками. Цькування з реального життя переходить в Інтернет. І навпаки. Кібербуллінг – цькування, приниження, кривда. Він здійснюється свідомо, систематично і щодо слабких. В соціальних мережах підліткам легче реалізувати свої агресивні нахили. Агресія закладена в природі людини, але протягом життя людина «окультурюється»: вчиться гідно поводитись, частина агресії переходить у спорт, різні видовища. А в Інтернеті агресію можна проявляти вільно. Якщо раніше дитина, яку навмисно цькують в школі, іде додому і там хоч недовго, але ж відпочиває від цькувань, то тепер процес постійний. Більш того, – змінюються його масштаби: свідками приниження стають сотні інтернет-друзів, а звідси – велика суїцидальна небезпека.

І все ж таки за аватарками – особистості: вони ще плутаються, вони ще не

можуть зрозуміти, що їхнє, а що не їхнє. Їхні емоції – це ланцюг пустель і зграй. Сучасним дітям притаманна нудьга – зовсім не за віком. І вони намагаються її компенсувати. Ставляться питання і проводяться рейтинги «Ти мене любиш?» «Дай мені оцінку». Найжорсткіший спосіб звернути на себе увагу – показний суїцидальний нахил. Демонстраційний суїцид – найбільш діяльний спосіб звернути увагу на свою персону. Підліток намагатиметься максимально виключити можливість (вірогідність) смерті. Але через свою неосвіченість і незнання фізіологічних особливостей може не розрвати свої сили.

Методи, які дозволяють порятувати дітей від цього – цікава корисна поза-класна діяльність, спілкування з батьками, щоб навчити їх емоційному досвіду відкритого спілкування, без масок і поз.

*Аватор, аватара, аватарка, ава, юзер пік (від англ. user picture – «картина користувача») – зображення, картинка, яку використовують для персоналізації користувачів мережевих сервісів.)

Читатник Маленького Принца: З кожного треба питати те, що він може дати.

Вода буває потрібою і серцю.

Крок 7. «Заряди того, щоб...»

Яких би «маленьких принципів» ми перед собою не бачили, все зводиться до одного – їхнього вміння спілкуватися з однолітками і дорослими. «Єдина цінність людства – вміння спілкуватися», – написав Екзюпері. І можливо тому, його слова, цитати від Маленького Принца стали ще одним інструментом фокусування на проблемі ціннісних трансформацій дорослих і дітей.

Маленький Принц – це твір, який Антуан де Сент-Екзюпері написав незадовго до смерті, у самий розпал цькування, яке було організоване проти нього савоними інтриганами. Маленький Принц – це історія про хлопчика, який жив на астероїді Б-612, закохався у прекрасну Троянду, посварився з нею і виришив досліджувати життя на інших планетах. Ця казка для дорослих перекладена майже на 100 мов, її наклад – понад 25000000. І ті дорослі, які її прочитали, не зможуть її забути або не зважати у своєму повсякденному житті на співісування «маленьких принципів».

Останнім твором Екзюпері була «Молитва», в якій він просить «не про дива і міражі, а про силу кожного дня», просить зробити його «уважним і винахідливим, щоб зупинятися на відкритті і досвіді», просить навчити правильно розпоряджатися часом, просить пода-рувати «тонке відчуття, щоб розуміти первинне і вторинне», просить дати йому сили витримки і міри, подарувати «розуміння того, що складнощі і падіння є природною складовою життя, завдяки яким ми зростаємо, зріємо», просить «навчити терплячості», просить «бути гідними Дару Долі – дружбі», просить саме те, що потрібно, просить «навчити мистецтву маленьких кроків».

Щодня педагог робить кроки, велиki й маленьki, супроводжуючи дитину, з її силою і слабкостями, цінностями і псевдоцінностями. Можна плисти по життю, а можна робити маленьki, розумні кроки заради тих, хто поруч, постійно придивляючись, дослуховуючись і розуміючи їх.

Читатник Маленького Принца: Найголовніше те, чого не побачиш очима.

Вам, хто полюбив Маленького Принца, зовсім не байдуже, ...як і мені.

Фокус-група завершила свою роботу. Її завдання виконане, якщо протягом години, – а саме стільки вона триває, – вона даст велику кількість імпульсів для подальшого усвідомлення глибини проблеми й пошуку шляхів її вирішення. Ми сподіваємося на зустріч з вами, шановні колеги, в нашій Лабораторії духовних цінностей, де ми разом опрацюємо актуальні проблеми нашого сьогодення.

Наталія СКАКУН, методист лабораторії духовних цінностей ДОПІПО

ПРИОРИТЕТНЕ ЗНАЧЕННЯ КУЛЬТУРИ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ ХХІ СТОЛІТТЯ

Чи не найпершим освітянським завданням є виховання особистості – свідомого індивіда, який має певну позицію у суспільстві і виконує певні соціальні ролі. Активність життєвої позиції особи зумовлена багатьма чинниками: економічними, політичними, культурними, національними тощо. Саме творча особистість, за англійським культурологом Арнольдом Тайнбі, стає рушійною силою культурного процесу, бо вона здатна дати «відповіді» на ті «віклики», які ставить перед нею природа, суспільство та внутрішня нескінченість самої людини. Водночас поняття культури означає універсальне ставлення людини до світу, через яке особистість створює світ і самого себе. Це не лише система спільніх цінностей – матеріальних і духовних, як зазначає професор Мойсей Каган, а це ще і міра людського в особі та суспільстві. Співзвучним до цього є визначення культури, запропоноване філософом Мартіном Гайдеггером: культура – це «реалізація верхових цінностей шляхом культывання вищих людських гідностей».

Кожна людина певною мірою є продуктом власної культурної творчості. Вона постійно перебуває у пошуку своєї ідентичності: соціальної, національної, конфесійної, гендерної, психологічної тощо. Це закономірний процес, який потребує оволодіння багатьма культурними кодами.

XXI століття – зі стрімким розвитком інформаційних технологій, тиском віртуальної реальності, небезпекою масовості та уніфікації, жахливістю інформаційних воєн – породжує кризу ідентичності особистості, у тому числі і втрату поняття національної самобутності або нерідко – утворення хибної ідентичності. Пізнавання себе через «іншого», очима «іншого», своєї культури «очима іншої культури» (Михайло Бахтін), через діалог культур, а не їх протистояння є нагальнюю вимогою сьогодення. Чому це так важливо?

Світ не є культурно однорідним. Спроби типологізувати культурні відмінності на основі бінарних опозицій привели до виділення понять «культура Заходу» та «культура Сходу», в основі яких лежить найстародавніша у культурі опозиція «чоловічежіноче», «інь-ян». Культури Заходу властиве «надмірне домінування чоловічого на-чала в масовій свідомості, авторитаризм і нічим не обмежена конкурентність, ухил в бік технократизму, лінійності та аналітичності соціального мислення, людська автоматизованість, переважання в усьому логіки, волі, фізичної (матеріальної) сили, формальних стосунків тощо» (Олена Донченко, Юрій Романенко). «Хворобливість» «інь»-властивостей Сходу науковці вбачають у «патерналізмі, конфуціанстві, пошані до влади, пріоритеті особистих стосунків і взаємообов'язань навіть у діловій сфері, рівноправному партнерстві, державній підтримці бізнесу, житті за космічними фрактальними принципами тощо» (О. Донченко, Ю. Романенко).

Поляризація та протистояння психокультур Заходу і Сходу (свідоме чи несвідоме) вкрай небезпечне. Про це нам сигналізують геополітичні конфлікти сучасності, страждання від яких по-вною мірою відчуває кожен українець. Водночас функціонування цілісного архетипу «інь-ян» у психокультурі будь-якої спільноти свідчило б про її істинну цивілізованість, адже тільки у взаємопроникненні, взаємоповазі цих двох начал може виникнути взаєморозуміння (Діана Берестовська). А найважливіше – лише шляхом діалогу культур можна запобігти руйнуванню людської цивілізації.

Та діалог може бути успішним тільки, по-перше, – при бездоганному знанні своєї національної культури, її історичних і духовних коренів, її творчих надбань та ціннісних ідеалів; а по-друге, – при розумінні контексту світового культурного розвитку, його сутності та закономірностей. А тому формування особистості нового тисячоліття невід'ємне від виховання в ній таких якостей, як «національна свідомість», «громадянськість», «толерантність, спрямована на діалог з представниками інших культур та конфесій». Рух до духовного ідеалу, який, на наш погляд, забезпечує збереження культури як «другої природи» (М. Каган), може віdbуватися тільки через процес пізнання, а пізнання, свою чоргою, можливе тільки в системі ціннісних координат. Культура – це втілені цінності (Н. Чавчавадзе).

Цінності української культури базуються на архетипах (праобразах) національної свідомості, серед яких філософ Сергій Кримський виділяє наступні:

- ідеал свободи як честі і гідності людини (Україна як «кордонна цивілізація» чи не єдина у світі «витримала тиск стечу, кочових навал», як за часів Кіївської Русі, так і в роки існування «козацької республіки»);

- архетип землі («відповідає аграрним засадам української цивілізації»);

- архетип софійності (мудрості життя, пов'язаної з ідеєю онтологічного оптимізму – апокатастасисом);

- архетип «філософії серця» («внутрішня людина» Григорія Сковороди як суб'єкта зв'язку з рідним краєм, із Україною; актуалізація Старого Заповіту, в якому образ серця згадується 851 раз);

- архетип Природи (концепція третього – символічного – світу Г. Сковороди та її спорідненості з Упанішадами);

- архетип Слова («алфавітна молитва» св. Кирила; Слово як Логос, модель світу (Г. Сковорода); «меч духовний» (полемісти); «голос правди» (Тарас Шевченко);

- архетип три (з долею чи нечистою силою).

Саме ці спільні для українців базові елементи світосприйняття можуть стати основою для громадянського єднання суспільства. Важливим є також усвідомлення історичної долі української культури, яка завжди прагнула збагатитися світовим культурним досв